

Adli Görsellerin Hukuki Delil Olarak Değerlendirilmesi

Zeynep ALTUN¹

Şebnem UYGUN²

Baki Yiğit ÇAKMAKKAYA³

¹İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Adli Tıp Ve Adli Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, zeynepaltun32@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6554-2968

²İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Adli Tıp Ve Adli Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, sebnemuygun8@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8551-9172

³İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Adli Tıp Ve Adli Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, yigitcakkaya@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9976-1824

Özet: Sürekli gelişmekte ve değişmekte olan dünyada suç kavramı da değişim göstermekte, özellikleri ve aydınlatılması zor olan suç eylemleri adli işleyişi negatif yönde etkilemektedir. Multidisipliner çalışma alanına sahip olan adli bilimler dalının oluşumu ile büyük oranda suçların çözülmesi ve aydınlanması, failinin ortaya çıkarılması kolaylaşmıştır. Adli olay esnasında, öncesinde veya sonrasında olay yeri ve civarında bulunan, taraflarca veya üçüncü kişilerce çekilen veya mobese kameraları, kişi, kurum, kuruluşlara ait güvenlik kameralarınca kayıt altına alınan, olayın oluşunu, müştekilerin, şüphelilerin görüntülerini, olay yerini, olay yeri geliş gidiş güzergahlarını, olay sonrası yapılan işlemleri içeren fotoğraf ve video kayıtları hukuk sistemlerinde soruşturma ve kovuşturma işlemleri için maddi delil olarak kabul edilmektedir. Kamera kayıtları ve fotoğraflar olayın soruşturulması ve sonrasında kovuşturma aşamasında suçlu ve suçsuz kişileri ortaya çıkaracak, aydınlatacak potansiyele sahip önemli kanıtlardandır. Olaya ilişkin görsel kayıtların değerlendirilerek iddianame düzenlenmesi veya şüpheliler hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi soruşturma aşamasında savcılıklarca, kovuşturma aşamasında sanıklar hakkında mahkumiyet veya beraat kararı verilmesi işlemleri ise mahkemelerde yapılmaktadır. Kayıtların sağlıklı delil niteliği taşıması için hukuka uygun olarak alınmış olması, düzenlenmesi ve sunulması gerekmektedir. Kayıtların görüntü işleme yöntemi ile iyileştirilmesi, kayıtlarda montaj oynama olup olmadığının tespiti de teknik bir konu olduğundan uzmanlık gerektirmektedir. Adli görsel kayıtlar, elde edildikten sonra kriminal laboratuvarlarda, bilirkişiler aracılığı ile teknik konular açısından değerlendirilmektedir. Adli bilimler içerisinde yer alan adli fotoğrafçılık, görüntülere ait kayıt işlemlerinin gerçekleştirilmesi, elde edilmesi, kayıtların çözümünde ya da suç sonrası oluşabilecek tezatlıkların engellenmesi amacıyla gerçekleştirilen görselleştirme, dokümantasyon işlemlerini kapsamaktadır.

Anahtar Kelimeler: adli fotoğrafçılık, görsel dokümantasyon, kanıt, kamera kayıtları

Evaluation of Forensic Image as a Legal Evidence

Abstract: The cases of crime always converts because of developing and changing world. Therefore, criminal acts whose characteristics affect negatively to illuminate on judicial process. Forensic sciences which has multidisciplinary branches occurred and it has become easier to solve and illuminate the crime and reveal the perpetrators. Along the judicial incident, before and after case; photographs and video recordings which was taken by parties and third parties in crime scene or footage of city surveillance cameras, recorded by the security cameras of individuals, institutions and organizations are accepted as material evidence for investigation and prosecution in law system. Camera recordings, footage and photographs are one of significant evidence that have potential to reveal and enlighten the guilty and innocent people during the investigation and subsequent prosecution of the incident. By evaluating the visual records of the incident, preparing and indictment or deciding not to prosecute the suspects are made by the prosecutors during the investigation phase; in addition to this the proceeding of conviction or acquittal are made by the courts. Footages and records must be taken, arranged and presented in accordance with the law in order to have legal and true evidence. It is a technical issue to improve the records with the image processing method and to determine whether there is an assembly or change in records. Thus, it requires expertness. After the forensic visual records are obtained, they are evaluated in terms of technical issues by means of experts in criminal laboratories. Forensic photography which is among the forensic sciences, includes the visualization and documentation processes and the purpose of preventing probable contradiction after the criminal case.

Key Words: forensic photography, visual documentation, evidence, footage

1. GİRİŞ

Fotoğraf ve görsel kayıtların adli bilimlerdeki rolü son yıllarda oldukça değişmiştir. Artık fotoğraflar ve görsel kayıtlar suç işleyen kişinin tespiti, suç isnadı altında olan ancak suçu işlememiş olan kişinin dışlanması, olayın oluşunun tespiti, delillerin görsel olarak dosyaya yansıtılması, olayın nasıl oluştuğuna dair simülasyonların oluşturulması amaçları ile

kullanılmaktadır. Nickels ve Fischer'in (1999) suç mahalli dokümantasyonu için fotoğrafı şu şekilde tanımlamıştır: "İyi bir fotoğraf kaydı, olay yerindeki gerçekleri ve fiziksel koşulları belgelemeye yardımcı olur. Mahkemeye boyut gibi sebeplerle götürülemeyen kanıtları kaydeder, suçun yeniden inşasına izin verir ve gözden kaçabilecek kanıtları

ortaya çıkarır. Mahkeme tanıklığına hazırlık olarak da herhangi bir zamanda soruşturmacının zihnini tazelemeye yardımcı olabilir.” Anlatımdan da anlaşıldığı gibi görsel belgelere soruşturmacıların önüne geldiğinde olay hakkında ipuçlarını da birleştirmelerine yardımcı olur. Örneğin Olay yeri incelemede ilk anda dikkat çekmeyen fakat soruşturmacının fotoğrafları tekrar tekrar incelemesi ile olaydan sonra şüphelinin evinde veya iş yerinde ele geçirilen bir kıyafetin parçalarının fotoğraflarla mukayese edildiğinde şüphelinin tespitine yönelik bir ipucu verebilmesi mümkündür. Hukuka uygun yöntemlerle elde edilen, görüntü iyileştirme yöntemleri ile iyileştirilen, kurgu ve montaj olmadığı tespit edilmiş olan adli fotoğrafların fotoğraf baskı yapılarak dosyasına konulması; olayın aydınlatılmasına, soruşturma faaliyetlerinin sağlıklı yürütülmesine, yargılama mercilerinin nitelikli karar vermelerine olanak sağlayacaktır. Adli fotoğrafçılık suç mahallinin görsel kanıtını ve orijinal durumdaki kanıtları sunmada soruşturma boyunca büyük rol oynar. Adli görseller sadece olay mahalli ile ilgili genel görüntüyü değil; ayrıca hava durumu, gece veya gündüz saati gibi çevredeki ayrıntıları da vermektedir. Bu hususta adli fotoğrafçının yeterli beceri ve eğitime sahip olması oldukça önemlidir. Fotoğrafların dava adından bulunduğu yere kadar her detayı uygun şekilde belgelendirilmesi ve delil zincirine uygun olması onları mahkemede kabul edilebilir kılmaktadır (Fatima, 2019). Bununla birlikte görsel kanıtlar, özellikle diğer adli bilimler kanıtlarını desteklemek için kullanıldığında güvenilirliğe dayalı olarak incelenmeli, desteklediği kanıtla uyumlu olmalıdır (Porter, 2007).

2. Adli Fotoğrafçılıkta Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Adli fotoğrafçılığın ilk kullanımı on dokuzuncu yüzyılda Alphonse Bertillon tarafından yapılmış ve bu onu ilk adli fotoğrafçı yapmıştır. Bertillon'un olay yerine bir araştırmacı gibi yaklaşan ilk kişi olduğu söylenir. Bertillon, olay yerinde çeşitli fotoğraflar çekmiş; bazı çekimler uzaktayken diğerleri yakın çekilmiştir. (<https://www.crimemuseum.org>, E.T. 19.01.2021). Günümüzde adli fotoğrafçılık, bir suçun soruşturma ve kovuşturmasına yardımcı olmak için kullanılmaktadır. Adli görseller, olay yerinde çekilen olay yerinin kovanlar, mermi çekirdeği, cam kırıkları, mağdurun yaralanmasının türü, otopsi işlemleri sırasında çekilen fotoğraflar, olay yerine geliş gidiş güzergâhları, olay anına dair video kayıtları gibi geniş bir çalışma alanına sahiptir. Fotoğraf ve görsellerin tek başına anlatım gücü oldukça yüksektir. Fakat adli açıdan bakıldığında delillerin tüm yönlerden fotoğrafları alınır ve

üzerlerinde açıklayıcı bilgiler bulunmalıdır. Duyduğumuz fakat kuşkuyla yaklaştığımız şeyin fotoğrafı gösterildiğinde bu kanıtlanmış sayılmaktadır. Yani fotoğraf makinesi ile yapılan kanıt suçlayıcı olabilmektedir (Sontag, 1999). Fotoğraf, haksız suçlamalarda mağduriyeti giderebilecek ölçüde doğrulayıcı olabilir. Bu yönden güçlü bir delil olabilmektedir. Fakat hareket ettirilmiş, olay yeri bozulmuş yerde çekilen fotoğraflar delil olma özelliğini kaybeder (Sander, 1996).

Adli fotoğrafçılıkta mahkeme işlemleri için elde edilen kanıtların doğru biçimde belgelenmesinin önemi büyüktür. Dikkat edilmesi gereken adımlar, aydınlatma, ölçek ve tarihin kullanılması, beden düzgün biçimde fotoğraflanması, fotoğrafın çekilmesinden mahkemede delil olarak sunulmasına dek her işlemin kayıt altına alınarak ve işaretlenerek yakalanan görüntünün korunmasının sağlanması, delil zincirine uygun belgeleme yapılması, çekilen fotoğrafların sınırlı erişime sahip kilitli dolaplarda saklanarak CD'ye aktarılması ve fotoğrafları koruyan bilgisayarların sınırlı erişime sahip bir parola ile korunması konuları olarak sıralanabilir (Fatima, 2019).

Tüm bu bilgiler ışığında fotoğrafın kanıt niteliği konusuna baktığımızda, fotografik kanıtların da mahkemenin gerçek ilkesine uygun olması gerektiği kabul edilir. Adli bilim ve hukuk, fotografik kanıtlarla ilgili hakikat ve güvenilirlik yapılarını incelemelidir. Görsel kanıtlara baktığımızda örnekler tanıkların sağlam fotoğrafçılık bilgisi olmadan ya da görsel kültür modellerini anlamadan fotografik delilleri yorumlamasından kaynaklı kasıtsız şekilde yanlış beyanların meydana gelebildiğini göstermektedir. Bununla birlikte fotoğrafların suç mahallinde belirli öğelerin var olduğunu göstermek ve yerin durumunu kaydetmek için kullanılmakta olduğu bilinen bir gerçektir (Porter, 2007).

3. Adli Görsellerin Dokümantasyonu

Dokümantasyon; “belgeleme, belge ve bilgileri toplama merkezi” anlamına gelmektedir. Olay yerinin dokümantasyonu; fotoğrafçılık, video kaydı, kroki çizimi ve olay yeri inceleme tutanağı ile gerçekleştirilir. Olay yerinde elde edilecek ve delil niteliği taşıyabilecek her bulgunun mutlaka dokümantasyon belgelerinde yer alması ile soruşturmanın sağlam bir temele oturtulması sağlanmış olacaktır. Böylece olayla ilgili kovuşturmayı yapacak mahkemenin, dokümantasyon belgelerini incelediğinde olay yerine gitmeden sanki olay yerini görmüş gibi hissetmesi sağlanacaktır. İz ve delillerin olay yerinden toplanmasından önce mutlaka yerlerinin

değiştirilmeden tespit edilmesi ve bu tespit işlemi fotoğraf, video, kroki-plan ve tutanak olan dört temel unsurun kullanılarak yapılması gereklidir. Olay yerinde not almak için ses kayıt cihazı kullanmakta çok avantaj sağlamakta, işlemlerin daha hızlı yapılmasına yardımcı olmaktadır. Bu şekilde notlar daha ayrıntılı tutulabilmektedir. Suç soruşturmasında en önemli unsurlardan biri olan ve olay yerinin suç işlendiği andaki orijinal durumunu gösterir nitelikte olan bu dokümantasyon ile mağdur, sanık veya tanıkların sistemli bir şekilde ifadeleri alınırken veya sorguya çekilirken olay hakkında ayrıntıları hatırlatmakta ve verilen ifadenin doğruluğunun tespitinde önemli rol sahibidir. Olay yerinin kayıt altına alınması ve dokümantasyonu, olayın işleniş şeklinin açığa çıkarılmasında önemli rol oynadığından yöntemlerin açıklanması gerekmektedir. Bu yöntemler; fotoğraf çekimi, video çekimi, kroki ve plan, tutanak olarak karşımıza çıkar (Ergüzel,2014:58-59). Özellikle olay yeri incelemesi sistematik çalışma gerektiren bir faaliyettir. Bu çalışmada ayrıntılar çalışmanın kaderini belirleyebilir. Bu nedenle titiz hareket edilmesi gerekmektedir. Olay yeri sistematik incelemenin aşamaları; olay ile ilgili bilgi alınması (olay ilk haber alındığında), olay ile ilgili bilgi alınması (olay yerinde ilk ekip, mağdur, maktul yakını vb.), olay yerinin ilk hali ile fotoğraf ve kamera görüntülerinin alınması, olay yerinin gözlem yolu ile incelenmesi, olay ile ön hazırlık yapılması, olay yerinde bulgu aranması, tespit edilen bulguların numaralandırılması, bulguların ölçekli olarak fotoğraf ve kamera görüntülerinin alınması, bulguların toplanması, paketlenmesi ve etiketlenmesi, olay yerinde son kontrollerin yapılması, olay yeri incelemesi ile ilgili rapor yazımı ve krokinin çizilmesi, olay yerinden elde edilen bulguları ilgili birimlere teslim edilmesi şeklinde sıralanabilir (Durmuş, 2010:7).

Olay yerinin incelemesi sırasında yürütülen fotoğraf çekimlerine başlamadan önce olayın türü, adresi, saati, görevli ekip kodu ve bölgesini belirtir tabelaların çekimi mutlaka yapılmalıdır. Daha sonra genel kural olarak olay yerinin genel görünüm çekimi, panoramik çekimi, orta mesafe çekimi ve yakın mesafeli çekimi yapılmalıdır. Olay yerinin müştemilatı, yolları apartman girişi vb. yerlerin genel görünümünün çekilmesinden sonra orta mesafe çekimlere geçilir. Orta mesafe çekimlerde bulguların tespiti yapıp numaralandırıldıktan sonra olay yerinin orijinalliği bozulmadan diğer çekimler yapılır. Ardından olay yerinde tespit edilen bulguların ölçek kullanılarak yakın mesafe çekimlerine geçilmelidir. Bir delil tespit edildiğinde öncelikle ilk görülen hali ile fotoğraflanmalı sonra

numara verilerek tekrar fotoğraflanmalıdır. (Ergüzel, 2014:59).

Olay yeri incelemesinde delillerin dokümantasyonu en objektif olarak fotoğraflarla sağlanabilmektedir. Olay yeri fotoğraflanması ile olay yeri inceleme görevlileri için hemen elde edilebilen ve ispatı güçlü bir delil oluşturur, gözden kaçırdıkları noktaları tekrar görmesi, olayın kurgulamasına kolaylık ve tanıkların olayı hatırlaması sağlanır. Fotoğraflama ile yapılan araştırma daha sağlıklı şekilde yürütülecek ve yargılama aşamasında olayın taraflarının olay yeri araştırmacısına yöneltebileceği haksız iddia ve ithamların önlenmesi sağlanacaktır (Ergüzel, 2014:60).

3.1. Görsellerin Delil Olarak Değerlendirilmesi

Adli fotoğrafçılığın tarihi eskilere dayanmaktadır. Adli fotoğrafçılık geniş kapsamlı bir alandır. Başlarda suçluların teşhisi için fotoğrafların konulduğu bir albüm oluşturulması için teşhis aşamasında yararlanılmakta idi sonrasında hızlı bir gelişme kat etmiştir. Adli fotoğrafçılık incelendiğinde olay yerinde yapılan çalışmalar en önemli çalışma alanını oluşturmaktadır. Burada yapılan fotoğraflama ile olay yerindeki bulgular kayıt altına alınmaktadır. Burada temel nokta zaman uyumu ve doğru sonuca ulaşmadır. Bu amaçla olay yerine ilk giden birimler gittikleri saati ve zamanı not olarak almalıdırlar. Sonra gelen birimler ise sonraki aşamaları kayıt altına almalıdırlar. Örneğin; trafik kazası olayında olay yerine gelen ilk kişiler kazayı kaydedenler olay yerinden elde edilen güvenlik kamerası kayıtları ve olay yerine sonradan gelen birimlerin çektiği fotoğraflar farklı olacaktır. Örneğin; trafik polisleri ilk olarak olay yerine gelmiş ise onlardan trafik güvenliğini sağladıktan sonra olay yerinin kamera ve fotoğraf ile kayıt altına alınması ve kaza tespit tutanağı düzenlemesi beklenir. Sonrasında olay yerine gelen olay yeri inceleme ekibi de fotoğraf çekecektir. Ama kimin ne zaman fotoğraf çektiği saati saatine tutanağa bağlanmalıdır. Bu anlamda olay yerlerinde delillerin fotoğraflandırılması yapılır bunlar ayak izi, kovan, mermi çekirdeği, fren izi, lastik izi, ve benzeri olabilir. Mağdurların fotoğraflaması yapılması; gerekirse şüphelinin fotoğraflaması yapılması gerekebilir. Örneğin; şüphelinin yüzünde tırnak izi varsa dosyada muhafazası sonrasında mahkemeye de kanaat verecektir. Burada fotoğrafçılık teknikleri dikkatli bir şekilde kullanılmalıdır. Işığın geliş açısı ve saire bilimsel teknikler en ince ayrıntılarına kadar dikkatle olarak uygulanmalıdır. Fotoğraf ve görüntü işleme de tekniğine uygun yapılmalı uygun programlar kullanılmalıdır. Görüntüler yavaşlatılmış olarak izlendiğinde daha ayrıntılı sonuçlar alınabilir; yine

örneğin bir konuşmada içerisinde bir iki cümleyi aldıktan sonra o iki cümleden kişinin kastını tespit mümkün değil ve yanıltıcı ise burada da bir iki kare almak yanlış sonuca götürebilir. Bunların yanında fotoğraf ve kamera tekniklerinin kayıtlarının incelenmesinin oldukça büyük bir önemi bulunmaktadır. Örneğin; uygulamada yaşanan bir olayda cinayet teşebbüs ile suçlanan bir kişi kamera kayıtlarının getirilmesi ile aslında dövüldüğü ve arkadaşı komada olduğu için arkadaşının silahını almış ve havaya ateş etmiş silahın elinden alınmasına engel olmak için kaçmış ve sonrasında yere ateş etmesi üzerine yoldan geçen bir kişi yaralanmıştır. Kamera kaydı olmasa idi bu durumun tespiti mümkün olmayacağı düşünüldüğünde konunun önemi anlaşılabilir.

Fotoğrafın adli bilimlerdeki rolüne baktığımızda son yıllarda büyük ölçüde değiştiği görülmektedir. Artık fotoğraflar adli bilimlerde kanıtları ve sahneleri belgelemek, olayları yeniden oluşturmak, şüphelileri belirlemek ve adli analizi mümkün kılmak sebepleri ile kullanılmaktadır. Bütün adli fotoğraf kanıtlarının objektif temsiller olarak ele alınması artık her durumda mümkün değildir. Fotografik kanıtlar bağlamından çıkarıldığında tehlikeli şekilde yanıltıcı olabilir ve yanlış sonuçlara sebep olabilir. Bu sebeple fotoğrafın nesnelğine güvenmek adli bilimler dışındaki uygulamalarda da kabul edilen bir hatadır (Porter, 2007). Adli fotoğrafçılık suç mahallinin görsel kanıtını ve orijinal durumdaki kanıtları sunmada soruşturma boyunca büyük rol oynar. Mahkeme salonunda jüri üyelerine net görüntü verir ve meydana gelen olayı yeniden yapılandırır. Adli tıp fotoğrafları; sadece olay mahalli ile ilgili genel görüntüyü değil, ayrıca hava durumu, gece veya gündüz saati gibi çevredeki ayrıntıları da vermektedir. Bu hususta adli fotoğrafçının yeterli beceri ve eğitime sahip olması oldukça önemlidir. Fotoğrafların dava adından bulunduğu yere kadar her detayı uygun şekilde belgelendirilmesi ve delil zincirine uygun olması onları mahkemede kabul edilebilir kılmaktadır (Fatima, 2019). Bununla birlikte görsel kanıtlar, özellikle diğer adli tıp kanıtlarını desteklemek için kullanıldığında güvenilirliğe dayalı olarak incelenmeli, desteklediği kanıtlarla uyumlu olmalıdır (Porter, 2007).

Bütün adli fotoğraf kanıtlarının objektif temsiller olarak ele alınması artık her durumda mümkün değildir. Fotografik kanıtlar yan deliller ile birlikte değerlendirilmediğinde tehlikeli şekilde yanıltıcı olabilir ve yanlış sonuçlara sebep olabilir. Bu sebeple fotoğrafın nesnelğine güvenmek adli bilimler dışındaki uygulamalarda da kabul edilen bir hatadır (Porter, 2007).

Örneğin bir trafik kazasında bir araç karşı şeride geçmişse ve karşıdaki araçta ondan kaçmak için onun şeridine kaçmak zorunda kalmışsa ve kaza gerçekleşmiş ise bu durumda olayın son kısmına ait bir kamera kaydı ile ikinci aracın şerit ihlali yaptığı sonucuna kesin olarak karar vermek yanıltıcı olabilir. Bu durumda görselin tek başına delil olarak kabul edilmesi yerine savcılık veya mahkeme olayı dosya kapsamı, evrak içeriği, beyanlar, olay yerinde elde edilen fren izi, araçlara ait kırık parçalar, beyanlar gibi tüm delilleri bir arada değerlendirerek hangi delili hangi delile üstün tuttuğunu kararında tartışarak sonuca varacaktır. Görsellerin delil niteliği taşıması ise kesintisiz olması, üzerinde oynama yapılmamış, görüntü iyileştirme teknikleri ile iyileştirilmiş olması halinde diğer delillerle değerlendirilmesine bağlıdır.

4. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Adli fotoğraflar, delil olarak olayın oluşuna ait gözle görülür maddi delil olması sebebi ile özel bir öneme sahiptir. Adli fotoğrafçılık olay yeri incelemelerinde olduğu kadar mağdurların sağlık durumlarının belgelenmesinde ve pek çok alanda kullanılmaktadır. Suç türlerinin sürekli değişmesi karşısında suç ve suçlulukla mücadele, adli bilimlerin etkin ve çağın gereklerine uygun çalışmasına bağlıdır. Adli bilimlerin etkinliği için adli bilimcilerin temel eğitimlerinin nitelikli olması gerekmektedir. Bu amaçla adalet meslek yüksek okulları, hukuk, tıp fakülteleri, fotoğraf ve sinemacılık, halkla ilişkiler, güvenlik bilimleri, işletme gibi ön lisans, lisans, lisansüstü eğitim veren bölümlerde adli görsel inceleme derslerinin müfredata konulması konu ile ilgili olanların temel eğitimleri açısından önem taşımaktadır. Hakim, savcı adaylarının adaylık sürecinde, hakim savcılarının meslek içi eğitim faaliyetlerinde anılan eğitimin verilmesi delillerin değerlendirilmesini yapacak olan hakim savcılarının kararlarının daha isabetli olmasını sağlayacaktır. Yine adliyeler içerisinde görsel inceleme laboratuvarlarının kurulması, doğrudan savcılık birimine bağlı adli görsel uzmanlarının istihdamı önem taşımaktadır. Özellikle kolluk kuvvetlerinin taraf olduğu olaylarda delillerin sağlıklı olarak elde edilmesi, incelenmesi ve değerlendirilmesi bu açıdan oldukça önem arz etmektedir. Yeni adliye binaları tasarlanırken görsel incelemelerin yapılacağı laboratuvarlara yer verilmesi; seminer, sempozyum, gibi faaliyetler ve bilimsel yayınlar ile konunun üzerinde çalışılması, adli görsel dökümantasyon standartlarının belirlenerek , klavuz hazırlanması, yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

1. Durmuş, K. (2010). Olay Yeri İnceleme Uygulamalarında Dokümantasyon Standartlarının Oluşturulması Doktora Tezi (SS:7), T.C. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.
2. Ergüzel, S.(2014). Ceza Muhakemesi Hukukunda Olay Yeri İnceleme (SS:58-60)., T.C. Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
3. Fatima, F. (2019). Forensic Photography: A Visual and Legal Record of CrimeScene. IJEI, 3(2), 10-10.
4. <https://www.crimemuseum.org>, E.T. 19.01.2021 sitesinden edinilmiştir.
5. Nickel J, Fischer JF. (1999). Crime science: methods of forensic detection. Lexington, KY: The University Press of Kentucky.
6. Porter, G. (2007). Visual culture in forensic science. Australian Journal of Forensic Sciences Vol. 39, No. 2, December , 81–91.
7. Sander, E. (1996). Olay Yerinde Kriminal Araştırma Teknikleri, Onur Ofset.
8. Sontag, S. (1999). Fotoğraf Üzerine, Çev: Reha Akçakaya, Altıkırkbeş Yay. İstanbul.